

za odročení s označením pozastavovaných položek minority desetiprocentní akciového kapitálu. Opětne odročení jest v zásadě přípustno za předpokladů uvedených blíže v § 87 odst. 2, osnovy. Schválená bilance musí býti veřejně vyhlášena a předložena obchodnímu soudu, jemuž však nenáleží bilanci tuto jakož i průběh jednání valné hromady, svolání její atd. přezkoumávati.

Valná hromada může se kdykoliv prostou většinou hlasů usnésti na tom, aby zvláštními revisory přezkoumáno bylo založení společnosti, neb vedení obchodu. Byl-li návrh zamítnut, může přesto obchodní soud k žádosti desetiprocentní minority akcionářů revisi takovou naříditi a revisory jmenovati, byla-li při zakládání společnosti neb vedení obchodu osvědčena hrubá nedbalost neb nepoctivost. Žadatelé musí až do vyřízení svého návrhu akcie deponovati a prokázati, že jsou aspoň tři měsíce vlastníky akcií (notářským affidavit). Tato minorita může také žádati, aby soud ustanovil jiné revisory. Revisori po vykonané revisi podají zprávu předsednictvu a obchodnímu soudu hlavního závodu, a jest zprávu tuto dáti na pořad nejbližší valné hromady.

Valná hromada usnese se prostou většinou hlasů mají-li býti uplatňovány nároky proti osobám škodu zaviničným, a to i tenkrát, žádají-li o to akcionáři, vlastníci desetin akciového kapitálu, po případě dvacetinu kapitálu, byly-li zjištěny určité osnovou vyznačené nesprávnosti při založení neb vedení společnosti. Minorita tato musí nároky ty uplatňovati do tří měsíců ode dne valné hromady a musí obdobně akcie deponovati a vlastnictví k nim po dobu aspoň tří měsíců prokázati.

Usnesení valné hromady jest zmatečným, je-li v rozporu se zákonnými předpisy danými ve veřejném zájmu neb rozporu se zásadami akciového práva, aneb bylo-li usnesení to rozsudkem za zmatečné prohlášeno. Žaloba na zmatečnost musí býti podána do tří měsíců.

K žalobě o zmatečnost usnesení valné hromady jest oprávněn každý akcionář, který byl valné hromadě přítomen a svůj odpor protokolárně prohlásil, aneb každý nepřítomný akcionář, pokud by mu byla neprávem zabráněna účast na valné hromadě, aneb pokud hodlá odporovati usnesení z toho důvodu, že valná hromada nebyla řádně svolána, aneb pořad jednání řádně ohlášen. Odporovati usnesení o odpisech z důvodu jich nepřiměřenosti může pouze minorita, vlastníci nejméně dvacetinu akciového kapitálu. K žalobě o zmatečnost jest dále oprávněno představenstvo a každý jednotlivý člen představenstva, neb dozorčí rady, bylo-li učiněno usnesení pro členy tyto trestné, neb usnesení, jehož provedení byli by členové tito povinni náhradou věřitelům společnosti. Žalovati jest společnost zastoupenou představenstvem a dozorčí radou, žaluje-li představenstvo, zastoupené dozorčí radou. I v tomto případě, jako vůbec, mohou žalující býti přidrženi k poskytnutí jistoty, osvědčí-li žalovaná strana, že jí vzejíti může bezdůvodným sporem škoda. Představenstvo musí veřejně vyhlásiti, že žaloba byla podána, jakož i rok o líčení. Bylo-li žalobě dáno místa, působí rozsudek i pro akcionáře, kteří žalobu nepodali. Představenstvo musí rozsudek ihned oznámiti obchodnímu soudu a tento veřejně vyhlásiti.

Obdobné předpisy platí i při určovacích žalobách o uznání zmatečnosti. Lze sloučiti několik žalob uvedených druhů v jedno jednání. (Pokračování.)

JUDr. František Matouš:

Aktuaři.

V květnovém čísle Českého Práva podrobil pan JUDr. Ferdinand Vojtík obsírně a zevrubně úvaze zákon číslo 57/31 a veskrze správně vystihl neutěšené jeho důsledky pro náš stav. Nepříznivá situace, takto vytvořená, projeví se mnohem kritičtěji, posoudí-li se také ještě s jiných hledisek.

Aktuárský zákon jest totiž pouze dalším článkem neustálého vzestupu všeobecného veškerého kancelářského úřednictva na úkor úředníků koncepčních, který jistí živlové a činitelé všemožně a soustavně podporují, s úspěchem snažíce si je pro sebe zajistiti jako spolehlivý i vděčný volební materiál. Všechny kategorie kancelářského personálu všech oborů služby státní se postupně od převratu existenčně povznesly. Zejména platové přefazení jejich do výhodnějších stupnic bylo značným ziskem. Tehdy došlo k tomu, že u téhož soudu oficiál býval někdy lépe honorován nežli prezident. Stav kancelářského úřednictva byl vždycky agilnější nežli páni od konceptu, a dovedl účinně uplatniti svoji početnost dobře zorganizovanou tak, že vůči hledě nabýval půdy, a každé dosažené výhody uměl dokonale využítkovati.

Nejhybnější mezi nimi byli vždycky kancelářští úředníci soudní. Neustálý styk jejich se stranami opatřil jim rozsáhlé vědomosti o poměrech a potřebách občanstva, a praktickou sběhlou ve vyřizování všelikých jejich záležitostí právních; byl-li referent jen trochu ústupnější a povolnější, utvořili mezi ním a klientelou neproniknutelnou hradbu, kterouž se k němu bez jejich pomoci nikdo nedostal: dovedli umožniti vyhovění, zejména uspokojení, ale také mohli způsobiti zdržení nebo i nevyhovění v určitém případě. Vliv jejich rostl také politickou činností, neboť četní soudní úředníci jsou členy zastupitelstev i jednotlivých komisí obecních. Jest pak všeobecně známo, jak mnozí z nich pokoutníci ještě v aktivitě a ještě více potom v pensí. Není divu, oslovuje-li je prostý občanek »pane rado«, neboť neděje se tak skoro ani z neznalosti patřičné titulatury, ale především proto, poněvadž u nich nejspíše se naděje rady i poučení, o něž mu běží.

K tomu všemu přibýlo tak zvané přetížení soudců, kteréž možno zkoumati rovněž s různých hledisek. Jsou ovšem soudci, a jest jich značný počet, kteří v pravém toho slova smyslu »táhnou« a jejich výkon jest účtyhodný množstvím i hodnotně.

Mezi nimi jsou také dokonalí praktikové, jimž stohy aktů na stolech jejich nakupované, mizí takřka před očima, zpracovány úplně a nerekurvatelně. Bývají to obyčejně senioři, v oboru svém zkušení mnohaletým zapracováním, nebo jejich odchovanci, síly mladší, zvláště schopné, u nichž zájem pro úřad dosud nevypřchal, a kteří mají vyvinutý smysl pro prestige stavovskou.

U těchto referentů kancelářským úředníkům arci se valně nedaří, poněvadž se bez nich obejdou, a na kancelářské zpracování jejich elaborátů postačí průměrný pomocný písař beze zkoušek.

Jiní soudci zase, a není jich nejméně, v úřadě pobývají takřka jen pohostinsky, většinu času jsou vzdáleni pod nejrůznějšími záminkami, a pro nejrozličnější zájmy mimoúřední, a když už jsou přece přítomni, pak jen na práci hubují, čímž ovšem jí neubývá; jiní opět hledají ve všem překážky, těžkosti a učenosti, jichž tam není, a proto nemohou býti s ničím včas hotovi. U takových referentů daří se ovšem kanceláři znamenitě: »řídící« její, asistent nebo revident, jest oporou celého referátu, všechno spočívá na něm, připravuje nebo dohotovuje písemnosti ryze soudcovské, takže soudci na nich mnohdy zbude pouhý podpis, a proto jest pro něj nezbytným, nepostradatelným, vskutku vedoucí osobností. Odtud jeho neodvislé vystupování a častá neochota vůči právním zástupcům, k nimž daleko vlídněji se chovají referenti.

Nelze se pak diviti, jestliže tyto vůdčí síly kancelářské prohlašují při každé příležitosti velmi sebevědomě a zcela veřejně, že jsou sloupy celé naší justice, jimiž tato stojí a padá, k čemuž jim ovšem ostatní sborem přizvukují, souhlasně, takže nezasvěcenému pozorovateli jeví se takovým vyličováním poměrů prapodivný obraz organizace soudní a rozvržení oborů působnosti.

Maličké ukázky ze skutečnosti vzaté, jak kancelář přerůstá soudce:

Dokud přednosta okresního soudu ponechával svému nespornému oddělení naprosto volnou ruku, aby úplně za něho úřadovalo, ponechávaje si u sebe ve své zásuvce pouze šestibokou »peněžní« pečeť, rozhlašoval jeho asistent docela nebojácně každému přichozímu i kdekoliv ve veřejnosti, že pan rada ničemu nerozumí, nic neumí, a že všechno musí za něj udělat sám; sotva však pensionováním nastala změna, a nový pan rada odvážil se uplatniti také svoje mínění, a zejména počal samostatně úřadovati, změnil se rychle důvod nevrlosti páně asistentovy; nynější jeho šéf prý chce všemu lépe rozuměti, není s ním žádná spolupráce možná, nelze mu ničeho učiniti po chuti, a proto zahájil pasivní resistenci a byl by snad nechal oddělení ve spisech utnouti.

A protějšek k tomu: mladý přednosta venkovského (však nikoliv malého) okresního soudu, málo přes třicet let čítající, pochlubil se rovněž veřejně a zcela otevřeně: (ipsissima verba náhodou vypošlechnutá): »můj« aktuar, takto starosta města, jest se vším úplně obeznámen, jmenovitě poměry města a celého okresu zná dokonale, takže mohu mu všechno bez obavy svěřiti, a přenechati, a za to častěji někam si vyjeti. Projednávati pozůstalosti beztoho neumím, tuhle jsem od odhadu utekl, jak se tam shádali, a pan aktuar »to« sám

srovnal (a to šlo o usedlost střední velikosti, kdy soudy podle kteréi interní instrukce vyhrazují si samy inventuru i projednání).

Tyto dva případy nejsou však ještě nejdrastičtější. Jak patrně z těchto a množství podobných, aktuáři byli již dávno před zákonem 57/31, jímž byl pouze uzákoněn stav, po léta se vyvinovavši, a kterým dovoluje se jim konati po zákonu to, co již dlouho činí via facti, poněvadž soudcové jim to přenechávali ať z pohodlnosti nebo z nedostatku rozhledu po možných toho následcích, zapomínajíce také, že poměr jejich vůči kanceláři jest aspoň takový jako příklad mezi lékařem a ošetřovatelem, nebo majorem a rotmistrem, a proto jest vhodné a účelno zachovávat určité distancování.

Zákon číslo 57/31 měrou nikdy nebývalou podceňuje agendu nespornou, poněvadž nepochopuje závažnost jejího významu a není si zřejmě vědom dalekosáhlosti důsledků všech pochybení v ní se kdy přihodivších. Řízení pozůstalostní, opatrovnické a poručenské ve všech svých údobích tvoří nové poměry právní mezi účastníky, jak osobní, rodinné, tak i majetkové, často pro celý příští život jejich, a proto nutno je budovati pevně, nerozborně, se zřením ku veškerým okolnostem daného případu, a v prozíravém přihlídnutí ku všelikým možnostem budoucím, tak, aby obstály ve všech bouřích životních, a nebyly již při prvním jejich nárazu zdrojem vleklých sporů, jichž průběh a výsledek prokázal by zásadní pochybenost zaviněnou při jejich utváření. — Proto »vyřizování« těchto »věcí« lze svěřiti pouze právníkům, odborně vzdělaným, a vybaveným zkušenostmi životními, získatelnými jenom dlouholetou aplikací právních norem a vědomostí dalším soustavným studiem prohlubovaných na přerozmanité množství lidských osudů, právní úpravy vyžadujících, a nikoliv pouhému personálu kancelářskému. Ale i »věci« exekuční a knihovní mají podle povahy jejich i nadále býti vyřizovány právníky — soudci. —

Toto bagatelisující nazírání zákona číslo 57/31 na nespornou agendu jest ostatně v souladu s dosavadní praxí, podle níž referenti pro ni se nevybírají — ač ve skutečnosti ne každý se pro ni hodí — ale obor tento jakoby méněcenný u soudů sborových se jednoduše přiděluje, a u soudů okresních, kde jest obligatorním pro jejich přednosta, také nedostává se mu často osobností veskrze pro něj způsobilých. V sídlech soudů krajských stalo se již skoro pravidlem, že přednostentství místních soudů okresních přenechává se radům, blízkým pensionování, i takovým, kteří za celou svoji služební dobu od let praktikantských o nesporné oddělení ani nezavadili, a kteří nad to toto svoje přidělení považují za poloviční odpočinek, místo obvyklé dovolené, pensi předcházející. U venkovských soudů okresních přibývá zase mladičkových přednostů sotva třicetiletých, nezkušených života, a jeho ostrého tempa, tvořícího krajně kritické, těžko řešitelné situace, a také nedosti ještě pevných vědomost-

mi praktickými. Dosavadní kratičká přípravná prakse soudní jest zcela neúměrná rozsáhlé a mnohostranné působnosti soudcově, jeho veliké pravomoci a tíživé zodpovědnosti a stále vyšším požadavkům na něj kladeným. I když snad jest možno dorost soudcovský dosti záhy připustiti ku praktické zkoušce, přece jenom i po neúspěšnějším její složení bylo by nanejvýš účelno ještě nějaký rok setrvati v dalším přidělení průpravném, v němž jedině jest možno opatřiti si potřebné zdokonalení odborné a praktické.

Zatím co kandidát advokacie až po pěti letech prakse může se osamostatniti, a kandidát notářství dosahuje způsobilosti substituční po čtyřech rocích, kdežto na výsluní své samostatnosti ocitá se teprve jako muž již skráně prošedlé, kolem čtyřicítky, — nepožívali ovšem protekce politické nebo jiné pomoci vlivné, ale musili čekati, až co na něj zbude, co již nikdo nebude chtít, takové nebohé, zapadlé městečko, kudy svět zřídka kdy kluše, — dosahuje se ve službě soudní po dvou až čtyřech letech již přednostenství, a to nikoliv jen nějakého soudečku, ale velkých soudů venkovských, a není řídký případ jmenování soudních radů ani ne pětatřicetiletých, kteří pak ani s lecčím si nevědí rady.

Za takového stavu vývoje poměrů daří se ovšem dobře všestranně agresivní rozpínavosti soudní kanceláře; nerozšiřovali by její působnosti, kdyby o to nestála, kdyby se toho pomocí určitých skupin politických nedomáhala, třebas skrytě, poněvadž vlastním cílem jejím při tom jest a zůstává přiblížení se jak možno nejvíce soudcovstvu, působnosti a tím i mocensky a platově. Běží o nový doklad postupující nivelisace studované inteligence, která se tomu nedovede účinně ubrániti, poněvadž buď z upřílišněného idealismu stranického nebo pro osobní prospěch jest rozptýlena po stranách politických, kde pod diktátem jejich vedení ubíjí se navzájem na nezměrnou škodu společných nejvlastnějších svých zájmů.

Nezaměstnanost vysokoškolsky studované inteligence vůči hledě roste, třebaže není tak hromadně patrna, poněvadž nestaví se na odív tou měrou, jako nezaměstnaní rukou dělných. Proto jest velmi naléhavým požadavkem chrániti pro ni všechno, kde by jí bylo možno vzhledem ku studiím a složeným zkouškám trvale se umístiti. Dělnictvo zárlivě střeží přesuny zaměstnanectva v jednotlivých oborech práce, a brání se všemožně deklasování, ale inteligence přihlíží trpně a bezmocně, jak jest odevšad soustavně vytlačována lidmi, kteří odkoukali trochu vzorcového úřadování.

Nemohou-li soudcové, ať z důvodů již jakýchkoliv, zastati práce, prikazované zákonem aktuarským kancelářským úředníkům, pak — s výhradou oboru působnosti notářů jako soudních komisařů — budiž pro ně utvořena kategorie soudců pomocných, v níž zaměstnali by se právníci se všemi státníci, a v níž dobře by se uplatniti mohly zejména ženy — právničky. Nebyla by o nic

dražší aktuárů, nehledě k tomu, že není přípustno házení přes palubu studovanou inteligenci proto, poněvadž prý nestudování úředníci »to dovedou a zastanou také«. Na to nebylo třeba tří státních universit!

Zdá se, že soudcovstvo není si vědomo, čeho zákon číslo 57/31 jest důsledkem a zároveň předzvěstí, ježto jinak jistě by proti němu zvedlo živelný odpor.

Jan Krajíček:

Poznámky k § 956 obč. z.

V § 956 praví náš obecný občanský zákoník, že darování, k jehož splnění má dojíti teprve po smrti darovcově, platí jako odkaz, seštilo-li se předepsaných formálností. Jen tehdy budiž pokládáno za smlouvu, když obdarovaný je přijal, dárce se výslovně zřekl oprávnění je odvolati a byla o tom doručena obdarovanému písemná listina.

První věta vyslovuje jenom vysvětlení, že užije-li testátor potřebné formy pro platnost odkazu, takové jednostranné určení jest platným odkazem, i užije-li k tomu výrazu »daruji pro případ smrti«. I při takovém odkazu musí však býti zřejmým úmysl zůstavitelův ponechati si darovanou věc až do své smrti ve své držbě.

První věta nestanoví nějaké odlišné odkazové formy, a nelze ze znění jejího odvozovati, že první věta § 956 jest výjimkou z pravidla odvolatelnosti odkazu, jak jest obsaženo v rozhodnutí býv. Vídeňského nejv. soudního dvoru z 27. března 1866 č. 2428.

Ve druhé větě používá náš Občanský zákoník slov »Jen tehdy budiž pokládáno za smlouvu«, čímž dává najevo, že jenom tehdy, když zůstavitel úmyslně nevolil formu jednostranného posledního pořízení, pak pouze smlouvou může zříditi darování pro případ smrti, tedy dvoustranným právním jednáním.

Pojem »Smlouva odkazová« proto jest pro § 956/2 obč. zák. nepřijatelný, poněvadž druhá věta, mluvící o smlouvě, vylučuje použití věty první, mluvící o odkazu, a obsahuje vnitřní kontroverzi. Nesouhlasím proto s názorem Ehrenzweigovým na úv. m. a u Krainze 485, že jest darování pro případ smrti právním jednáním zvláštního způsobu jako smlouva stávající mezi smlouvou darovací a smlouvou odkazovní, totiž jako darování, pokud dárce jest živ a jako odkaz, jakmile zemřel.

Proto i podobný názor Neumanna-Ettenreicha 372 nepokládám za správný.

Ku platnému darování pro případ smrti jest zapotřebí:

1. darovacího úmyslu držitelova,
2. přijetí obdarovaného ve formě zákonem určené,
3. zřeknutí se dárce dar odvolati výslovným písemným prohlášením a